

Čtení z proroka Abdijáše pro výklad:

Vidění Abdiášovo. Toto praví Panovník Hospodin o Edómu: Slyšeli jsme zprávu od Hospodina, byl poslán vyslanec mezi národy: Vstaňte, povstaňme proti němu k boji. ² Hle, učiním tě malým mezi národy, velmi opovrženým. ³ Domýšlivost tvého srdce tě podvedla, *tebe*, který bydlíš ve skalních rozsedlinách, toho jenž sedí *na* vysokých místech *a* říká si v srdci: Kdo mě *může* svrhnout *na* zemi? ⁴ I kdybys byl vysoko jako orel, i kdyby sis postavil hnízdo mezi hvězdami, *i* odtamtud tě svrhnu, *je* Hospodinův výrok. ⁵ Kdyby na tebe přišli zloději či ničitelé v noci — jak jsi zničen — což nebudou krást, dokud nebudou mít dost? Kdyby na tě přišli česači hroznů, což nezanechají paběrky? ⁶ Jak bude Ezau prozkoumán, jeho skrýše budou prohledány. ⁷ Na hranici tě opustí všichni tvoji spojenci. Podvedou tě, přemohou tě *ti* tví důvěrní přátelé. *Ti, kdo jedli* tvůj chléb, ti nastraží léčku. Není v něm rozumnost. ⁸ Což v onom dni, *je* Hospodinův výrok, neodstraním z Edómu moudré a rozumnost z Ezauovy hory? ⁹ Tvoji hrdinové se budou třást, Témane, protože všichni z Ezauovy hory budou vyvražděni. ¹⁰ Pro násilí *na* tvém bratru Jákobovi přikryje tě hanba, budeš vyhlazen navěky. ¹¹ V den, *kdy* jsi stál stranou, v den, *kdy* cizinci odvedli do zajetí jeho vojsko, cizozemci vešli *do* jeho bran a vrhali los o Jeruzalém, i tys *byl* jako jeden z nich. ¹² Nehleď *škodolibě* na den svého bratra v den jeho neštěstí, neraduj se nad syny judskými v den, kdy hynou, ať se nevyvyšují tvá ústa v den soužení. ¹³ Nevcházej do brány mého lidu v den jejich pohromy, ani ty nehleď na jeho zlo v den jeho pohromy, nesahej na jeho majetek v den jeho pohromy. ¹⁴ Nestůj na křižovatce, abys vyťal jeho utečence, nevydávej jeho vyváznuvší v den soužení. ¹⁵ Hospodinův den je blízko pro všechny národy. Jak jsi činil ty, *tak* bude učiněno tobě, to, co jsi vykonal, se vrátí na tvou hlavu. ¹⁶ Jako jste pili na mé svaté hoře, *tak* budou pít všechny národy ustavičně. Budou pít a hltat, a budou, jako by *nikdy* nebyly. ¹⁷ Ale na hoře Sijón bude útočiště a bude svatá. Dům Jákobův bude vlastnit své vlastnictví. ¹⁸ Dům Jákobův bude ohněm, dům Josefův plamenem, dům Ezauův strništěm, zapálí jej a stráví ho. Nikdo z domu Ezauova nevyvázne, neboť Hospodin promluvil. ¹⁹ *Lid* Negebu bude vlastnit Ezauovu horu, *lid* z Šefely pelištejskou *zemi*, budou vlastnit *též* Efrajimovo území a samařské území a Benjamín *bude* vlastnit Gileád. ²⁰ Vyhnanci z tohoto vojska synů izraelských *budou* vlastnit kenaanskou *zemi* až do Sarepty a vyhnanci z Jeruzaléma, kteří *jsou* v Sefaradu, budou vlastnit města Negebu. ²¹ Zachránci vystoupí na horu Sijón, aby soudili Ezauovu horu. A království bude patřit Hospodinu.

Nezůstaň stát stranou

Jan Neruda napsal v devatenáctém století stále čerstvou pravdu: “Kdo chvíli stál, již stojí opodál - den žádný dvakrát se již nenarodí, čin dvakrát neuzraje...” V tom je Abdijášovo proroctví z hloubky starověku důležité i dnes. Je v něm příběh pro každého z nás a je v něm i vážné upozornění pro velmi moderní politiku strkání hlavy do písku, nezúčastněnosti a nevyhraněnosti. Ještě dnes je nebezpečné **stát stranou**, když se lidem ubližuje, protože pak je člověk jako jeden z agresorů (Abdijáš 11); **dívat se škodolibě** na tresty dopadající na naše bratry v den jejich neštěstí, **radovat se nad spravedlivými tresty** v den, kdy viníci hynou, **vyvyšovat svá ústa** (12), čučet na katastrofu jako **divák** a případně něco **pobrat**, protože je škoda, aby to tam zůstalo ležet... (13) Pro toho, kdo zná Škvoreckého Zbabělce, to musí znít zvlášť zle, když Abdijáš

varuje: “Nestůj na křižovatce, abys **vyt’al jeho utečence, nevydávej jeho vyvážnuvší v den soužení.**” (15) Obyvatelé mnoha měst - Řičany nevyjímaje - vydali své Židy. Měli bychom odvahu se vzepřít? Zajímavé je, že ještě dnes nemají odvahu Řičanští přiznat svůj podíl, svou bezradnost. Ještě dnes licitují o tom, zda více než padesáti obětem udělat pamětní desku.

Edomité a Pelištejci nepodali ruku na pomoc. Spíše zneužili slabosti. Provinění Edómu se tak nebezpečně podobá tomu, z čeho bude soudit Pán Ježíš¹, že by nás to nemělo nechat klidnými, když vidíme bezpráví, které nesou slabí a nepatrní. A dokonce máme tendenci prožívat zadostiučinění nad spravedlivým trestem, který dopadá na hlavu provinilce! Přitom: Radost nad pádem zlého je až na konci dějin, do té doby není oprávněná.²

Samo proroctví je ohlášením soudu nad Edómem (1-14) a ve verších 15-21 pak milosti pro Izrael. O co jde? A jakou souvislost to má s dějinami Božího lidu a nakonec i námi, moderními lidmi?

Edóm

Jákob měl bratra Ezaua³, své dvojče. Podobní si byli ale málo (Genesis 25:27nn). Ezau pohrdal prvorozenstvím a životem obecně, bral si za manželky Kananejky (Genesis 26:34n). Pak si vzal dceru Izmaelovu Mahalat (Genesis 28:8-9), aby rodiče zklidnil. Tím se stal příbuzným s Izmaelity a zapadl do koalice zla. Ezauovo potomstvo - jmenovitě Amálek - se pak stává úhlavním nepřítelem Božího lidu. Amálekovi jsou odvěkým nepřítelem Izraele (Numeri 24:20) jakýmsi počátkem národů (ať budou z jakéhokoliv místa Země), kteří se bouří proti lidu Božímu kvůli Bohu samotnému a lid Boží se před nimi nesmí dopustit zaváhání (viz Exodus 17:8-16).

Jákob uchvátil požehnání pro prvorozené. Snad spěchal k tomu, co pro něj Pán Bůh stejně měl. Tím vzbudil hněv Ezaův a mohlo to jej a jeho rodinu stát život. To byl příběh u potoka Jabok popsáný v Genesis 32 a 33. Dá se říci, že Jákob musel bojovat s Hospodinem, aby nemusel bojovat s Ezauem. Potok Jabok je tak hranicí starého života Jákobova a nového života, ve kterém jej Pán Bůh jmenuje jako Izraele, tedy jako toho, za kterého *Hospodin bojuje*. Jabok se taky stal hranicí, která znamenala i pro pozdější Izrael hranici s Amónem, za kterou jít nemohli.⁴ K Edomitům je třeba ještě říci, že když Izrael vstupoval do země zaslíbené (Numeri 20:14) nešel přes Edóm s mocí a nebojoval s ním, naopak jej obešel, když Edomité odmítli volný průchod. Edóm tedy neměl důvod na Izrael nasazovat. Důvod si však našel ve svém srdci, které Izrael

¹ Matoušovo evangelium 25:31nn

² Zjevení Janovo 19:3

³ Další jména pro Ezaua pochází z jeho podoby: *Edom* - ryšavý, červený, zemitý a *Seir* - chlupatý

⁴ Z obsazování země zaslíbené máme toto svědectví (Numeri 21:21-24): ²¹ Izrael poslal posly k emorejskému králi Síchonovi se slovy: ²² *Dovol, ať projdu tvou zemí. Neuhneme do pole ani vinice, nebudeme pít vodu ze studní; půjdeme královskou cestou, dokud neprojdeme tvým územím.* ²³ Síchon však nedovolil Izraeli projít svým územím. Síchon shromáždil všechny svůj lid, vytáhl proti Izraeli do pustiny, přišel do Jahasu a bojoval proti Izraeli. ²⁴ Izrael ho pobil ostřím meče a obsadil jeho zemi od Arnónu **až po Jabok, až k synům Amónovým, neboť hranice synů Amónových byla pevná.**

nenávidělo a nemohlo si pomoci. Soud nad Edómem je tedy součástí apokalyptického vyrovnání se s Božím nepřítelem, které je v rukou Božích. Je to tvrdý trest, který dopadne absolutně. Je to tedy proroctví nejen o izraelských dějinách, ale je to proroctví i o budoucnosti. Proto je pro nás důležité.

Abychom byli úplně v obraze, ještě se musíme podívat na autora a na to, o čem vlastně píše:

Abdijáš

Vlastně v původním znění *otrok Hospodinův*. Mohl by to být konkrétní člověk, ovšem není možné to nijak potvrdit. A sám pisatel proroctví - zjevení, jak sám říká onomu *ujasnění* politických dějin v Palestině - nám nijak nepomůže, protože se sám neidentifikuje. Může tedy jít o zástupné jméno autora. Abdijáše či Obadijáše známe z jiných míst (1. kniha Paralipomenon 3:21; 7:3; 8:38; 2. kniha Paralipomenon 17:7; 34:12; Ezdráš 8:9; Nehemjáš 10:5; 12:25 a další) Ale mohl to být někdo úplně jiný. A ani to není podstatné. Podstatné je, kdy byla kniha napsána. Tedy - jaké dějinné události se do ní promítají. Jedna možnost je v dějinách popsaných ve 2. knize Paralipomenon 21:16-17⁵ kde je popisována vláda judského krále Jorama,⁶ syna Achabova, který byl trestán Hospodinem pro svou nevěrnost vpádem Arabů, kteří žili vedle Kúšijců (Edomitů) a Pelištejců.

Dále mohlo jít o další příběh popsaný ve 2. knize Paralipomenon 28, kde kroniky odhalují šílenou vládu judského krále Achaze,⁷ jehož zemi poničili Izraelští sousedi ze severního království, zajali a pak v emotivní chvíli propustili zajatce. A ve slabé chvíli Judejců se přidali Edomité a Pelištejci a slabé království ještě zdeptali.⁸ Nepomohli, ale naopak uškodili. Král Achaz pak svou nevěrnost dokonal⁹ spojenectvím s asyrským králem a 2. kniha Paralipomenon 28:20 říká, že *přitáhl proti němu Tilgat-pilneser, způsobil mu soužení a neposílil ho*.

To se tedy Edomité zachovali zbaběle a hnusně. Mohli naopak přispěchat na pomoc a ne se paktovat s Pelištejci a zneužívat slabost sousedů. Neměli stát opodál, ale měli přiběhnout s pomocí. Ale takové jednání nebylo v jejich případě jen jednou či dvakrát. Mohlo by totiž jít o další velké děje Judského království: Roku 586 před Kristem padl Jeruzalém do rukou

⁵ 2. kniha Paralipomenon 21:16-17 píše, že ¹⁶ Potom vzbudil Hospodin proti Jóramovi ducha Pelištejců a Arabů, kteří *sídlili* vedle Kúšijců. ¹⁷ Vytáhli proti Judsku, pronikli *do* něj a odnesli všechnu majetek, který se nacházel v královském paláci, a také jeho syny a jeho ženy, takže mu nezůstal *žádný* syn, kromě jeho nejmladšího syna Jóachaza.

⁶ vládl v letech 852-841 před Kristem

⁷ vládl v letech 736-721 před Kristem

⁸ Tady je přesné znění: ¹⁷ Edómci totiž znovu přitáhli, pobili Judejce a odvedli zajatce. ¹⁸ A Pelištejci vtrhli do měst v Šefele a v Negebu Judově a dobyli Bét-šemeš, Ajalón, Gederót, Sóko a jeho vesnice, Timnu a její vesnice, Gimzo a jeho vesnice a usadili se tam. (2. kniha Paralipomenon 28:17-18)

⁹ Nechtěl bych nastupovat po něm. Chizkijáš však ve svých 25ti letech dokázal přijít doslova na spáleníště a vyzískat mnohé! Bohu díky, protože se přiklonil k Hospodinu.

Babyloňanů a s ním i celé Judsko. A Edomité a Pelištejci se při vysídlení Judska směrem do Babylónie snažili nepomáhat Judejcům, kteří se k nim utíkali o pomoc, ale naopak je vydávali Babylóňanům a osídlovali opuštěná místa. Sami ale nevěděli, že jejich čas přijde. V roce 553 před Kristem padli také do rukou Nabonida, posledního krále babylónského, vládnoucího 556-539 před Kristem...

Abdijáš není jediným, kdo prorokoval proti Edómu. Jeremjáš, prorok těch bolavých let, si zřejmě vypůjčil text z Abdijáše do svého proroctví (Jeremjáš 49:7-22). I to by mohlo být souvislostí s tím posledním příběhem. Pak by se dalo říci, že Abdijášovo proroctví vzniklo někdy mezi léty 586 a 553 před Kristem.

Tato trojice příběhů nás vede ke druhému významu proroctví Abdijášova. Nesmí nás nechat klidnými situace těch, kteří trpí, nesmíme stát proti potřebě mučených a znevýhodněných. Nesmíme se přidat na stranu trestajících, byť by trestali z Božího pověření. To je zvláštní zákaz, kterému nerozumíme. Jistě nás Pán Bůh v něm učí pokoře a nechce, abychom měli zadostiučinění jen v dočasných soudech. Chce, abychom byli milosrdní i k nepříteli. Dokonce mluví o lásce k nepřítelům, jako k lidem.¹⁰ To, co je skutečným koncem proroctví, není vítězství Izraele, ale až skutečný konec proroctví, který je tolik podobný Modlitbě Páně (v Matoušově evangeliu 6:9nn) a ten zní: A království bude patřit Hospodinu. (Abdijáš 21)

³ Řekněte Bohu: Jakou hrůzu vzbuzují tvé skutky! Pro tvou velkou sílu ti lichotí tví nepřátelé.

⁴ Ať se ti klaní celá země, ať tě opěvuje, ať opěvuje tvé jméno! Sela. ⁵ Pojd'te a pohled'te *na* Boží skutky, *na* hrůzu vzbuzující činy, *jež se týkají* lidských synů. Amen.

(Žalm 66:3-5)

¹⁰ Pán Ježíš říká svým učedníkům: ²⁷ „Ale vám, kteří slyšíte, pravím: Milujte své nepřátele. Dobře číňte těm, kteří vás nenávidí. ²⁸ Žehnejte těm, kteří vás proklínají, modlete se za ty, kteří vám činí příkoří. ²⁹ Tomu, kdo tě bije do tváře, nastav i druhou a tomu, kdo ti bere plášť, neodepři ani košili. ³⁰ Každému, kdo tě žádá, dávej, a od toho, kdo ti bere, co je tvoje, nežádej *nic* nazpět. ³¹ Jak chcete, aby lidé činili vám, [i vy] stejně číňte jim. ³² A jestliže milujete ty, kteří milují vás, jakou máte zásluhu? Vždyť i hříšníci milují ty, kdo je milují. (Lukášovo evangelium 6:27-32)